

*Pedagoginės
Aktualijos
Piličiausko
Akimis*

NR. 26

2008 m. vasario 1 d.

PAPA-26

Šio numerio [Sveikinimas-Linkėjimas](#) siejamas su artėjančiomis šventėmis (Užgavėnės, šv. Valentino, Lietuvos Valstybės atkūrimo diena ir kt.), kurios daugeliui ugdytojų kelia atitinkamų rūpesčių, nes neretais atvejais mokiniams arba nesuprantama jų (švenčių) prasmė, arba pastaroji yra šiuolaikiškai neaktuali, pasenusi, primenanti archaišką muziejinį eksponatą (galinti dominti tik mokslininkus – istorikus, etnokultūrininkus etc.). Publikacijoje pateikiama keletas praktinio pobūdžio išvalgų, kurios kūrybingam klasės auklėtojui / mokyklos vadovui gal suteiks naujų idėjų...

[Aktualija](#) orientuota į bauginančią šalies švietimo būklę. Todėl joje keliama kiek netikėtas klausimas: „Švietimo krachas ar pilietinio sąmoningumo gimimas?“ – Atsakymas galėtų pasitarnauti kuriant naują ar koreguojant dabartinę švietimo strategiją ir taktiką. Būtent todėl ir panašaus turinio klausimų, ir į juos teikiamų atsakymų variantų galėtų būti kuo daugiau.

Publikacijų cikle [Apsisprendime dėl ugdymo principų](#) toliau tęsiama edukacinių nuostatų, teikiamų knygoje „Grožio ir Gėrio link“, analizė. Šį kartą joje daugiau vietos skiriama privačios mokyklos „Credo“ auklėjamojo poveikio patirčiai eksponuoti.

[Praktikume](#), kuriame tradiciškai talpinamos auklėjamosios aktualijos iš mokytojų jau pamėgtos knygos „Grožio ir Gėrio link“, Lolita Navickienė siūlo temą „Tik atiduodamas širdies gerumą, gali jį pagausinti. Gebėjimas aukotis dėl draugų“. Jos analizė pateikiama integruojant poezijos (L. Navickienė) dailės (S. Karalienė) ir muzikos (A. Navickas) kūrinius.

Rubrikoje [Projekto idėjų puoselėtojai](#) toliau talpinamos auklėjamojo proceso lektorių-eksperčių (APLE) impresijos, patirtos populiarinant projekto „Pilietinių ir demokratinių vertybių ugdymas taikant inovatyvius metodus“ idėjas jų mokyklose ir kuruojamose apskrityse. Šį kartą savo pastebėjimus išsako Dangira Nefienė (Utenos apskritis), Zita Rinkevičienė (Panevėžio apskritis) ir Rugilė Gaižauskienė (Tauragės apskritis)

Trečiajame publikacijų ciklo „Žiniasklaida – pagrindinė šių dienų asmenybės auklėtoja“ (pra-džia žr. PAPA-24 ir PAPA-25) straipsnyje [„Amorališios blogio akademijos pamokos“](#) Solėja Karalienė toliau gvildena lyg ir nematomas, tačiau akivaizdžias Blogio akademijos pamokas.

Publikacijoje [Ruoškimės konferencijai](#) gerb. Skaitytojas ras naujos informacijos apie kovo 7 d. Vilniuje, Panoramos viešbutyje, įvyksiančią konferenciją – baigiamąjį Projekto įgyvendinimo etapą. Tikimės, kad šiame renginyje savo pastebėjimus išsakys ne tik apskričių kuratoriai (APLE), bet ir aktyviau į Projekto idėjų praktinį įgyvendinimą įsitraukusių mokyklų atstovai.

Skyrelyje [Seminarai, seminarai, seminarai](#) – žiupsnelis išpūdžių, patirtų lankantis mokyklose, bendraujant su jų bendruomenių nariais – mokytojais ir mokiniais.

Mieli Kolegos,

sveikinu su ištisu bloku artėjančių kalendorinių švenčių (vasario 5 – Užgavėnės, 14-oji – šv. Valentino, 16-oji – Lietuvos Valstybės atkūrimo diena) ir linkiu... **sėkmingo jų įprasminimo**, su-
teikiant šioms datoms deramą pedagoginį krūvį. Manasis linkėjimas, manyčiau, yra reikšmingas todėl, kad kiekvienos šventės prasmė yra ne tik jos išlikimo prielaida, bet tuo pačiu ir jos **auklėjamoji galia**. Pastaroji ypač reikšminga klasės ir mokyklos vadovui: ar sugebėsiu metuose pasitai-
kančią vienintelę progą – konkrečią kalendorinę datą – mokiniams pateikti („išsifruoti“) taip, kad jos turinys sujaudintų jų vaizduotę, atitiktų interesus ir juos vertybiškai pakylėtų į aukštesnį ly-
gį... Tikju, dar pamename sovietmečio šventinius minėjimus, kurių metu mokyklos salėje būdavo sunku palaikyti mokinių drausmę jau vien todėl, kad jie, auklėtiniai, dažniausiai nesuvokdavo konkretaus renginio turiningosios prasmės, arba ji būdavo tolima ugdytinių interesams... Deja, tokių atvejų pasitaiko ir šiandien...

Sutikime, kad žmogaus aktyvumą lemia supratimas, jog konkreti veikla arba dalykas yra arba **visuotinai reikšmingi ir /arba teikia asmeninę naudą**. Kitais žodžiais, **siekiamybė tenkina jo inte-
resus, poreikius**. Jeigu minėti kriterijai atpuola, žmogaus aktyvumą dar galima paaiškinti taikant kitus argumentais: gal, pavyzdžiui, konkreti veikla teikia **malonumą** (tarkim, kvaišalų vartojimas) ar vykdo kitą netiesioginę funkciją ir pan. Tokie, galima sakyti, **žmogiškąją prigimtį liudijantys dėsniai**.

Reikia sutikti, kad mūsų kalendorinės šventės mokykloje daugeliu atveju būtent vykdo netie-
sioginę misiją – teikia tik malonumą: mokiniams nereikia eiti į pamokas, mokytojams – į darbą, o kai kam – proga šėlti ar tinginiauti... Taigi formali valstybinių, kitų kalendorinių švenčių vizija – šviesi. Tačiau jų auklėjamoji perspektyva – blėstanti, miglota, nykstanti... Priežastis? - **Daugeliui išlieka nesuprantama švenčių – ypač kai kurių tautinių, tradicinių ir religinių – prasmė, arba pas-
taroji yra šiuolaikiškai neaktuali, pasenusi, primenantį archaiską muziejinį eksponatą** (galinti dominti tik mokslininkus – istorikus, etnokultūrininkus etc.).

Blėstančios tradicinių švenčių reikšmės mokinio sąmonėje natūraliai formuoja dvasinę tuštumą, į kurią pagrįstai („Gamta vakuumo nemėgsta...“) braunasi kultūrinės naujovės (Helovinas, šv. Va-
lentino diena...), ir kurių turinio gyvybingumu rūpinasi ne tiek mokytojai, kiek rinkodarininkai. Pavyzdžiui, Rygoje 2006m. šv. Valentino dienos išvakarėse buvo atidaryta paroda, o joje de-
monstruota suknelė, „kuriai sukurpti prireikė daugiau kaip 400 įvairių spalvų, kvapų ir dydžių sargių“. Esama ir kitokių pavyzdžių, liudijančių pastangas naujovių turinį praturtinti ženklės-
nėmis vertybėmis. Štai viena Lenkijos organizacija, suprasdama iš svetur atklystančių naujovių keliamą pavojų ar jų turinio ribotumą, šv. Valentino dienos išvakarėse ragina šalies jaunimą dau-
giau meilės rodyti tėvynei: „Norime šią šventę, kuri savo pobūdžiu yra lėkšta, paversti tuo, kas prasminga“. Aktyvistai klijuoja plakatus, dalija atvirukus, širdelės formos raudonos ir baltos spal-
vų ledinukus, kad paskatintų lenkų patriotizmą ir pasididžiavimo savo šalimi jausmą...

Šie pavyzdžiai leidžia galvoti, jog nėra gerų ar blogų švenčių, - yra **aktualios ar tuščiaavidurės jų prasmės**. Todėl privalėtume klausti savęs: ar liksime pasyvūs vykstančių procesų stebėtojai, konstatuojantys, kad 21 amžiaus Mokykla, supratusi tradicinių švenčių beprasmiskumą, paleng-
va jų atsisakė, adaptuodama egzotinių tautų kultūros šedevrus..., ar galvosime, kad kalendorinės šventės svarbu išsaugoti ne tik kaip tautos kultūrinį paveldą, bet būtina panaudoti kaip **reikš-
mingą dorinamąją priemonę, renovuojant jų turiningąją prasmę?**

Pažvelkime į mūsų kalendorines šventes. Pavyzdžiui, kodėl per Užgavėnės mokiniui turi rūpėti būsimas linų derlius (kai kiniečiai savo medžiagomis verčia bankrutuoti visos Europos tekstilinius...) ar bičių šeimų darbštumas? (Aktualumą – ir labai reikšmingą!- būtų galima išvelgti, tačiau tuo tikslu mokykla turėtų esmingai keisti ugdymo prioritetus.) Šiandieninis jaunuolis turi „savas aktualijas ir problemas“: kur ir kaip projektuoti savo karjerą? Kaip išvengti būsimos bedarbystės? „Kaip proto ribose smaguriaujant žolyte, neatsisėsti ant adatos“? (Prisimintina ir enokultūros specialistės Gražinos Kadžytės nuomonė: anksčiau žmonės stebėdavo kasdienės gyvenimo apraiškas ir jomis praturtindavo tradicines šventės apeigas. Pavyzdžiui, pravažiuodavo per kaimą čigonų taboras, žiūrėjo „palikimas“ ir atsispindėdavo artimiausių Užgavėnių apeigose; privalome prie švenčių turinio prisidėti savo kūryba, nes be jos nėra proceso, o be proceso – nėra intereso; neatsinaujinanti šventė tampa sceniniu renginiu...) Taigi, Užgavėnių scenarijus rašantys autoriai, manyčiau, būtent tokių „palikimų“ lengvai gali surasti ne tik visos šalies mastu, bet ir mūsų aplinkoje: mokykloje, miestelyje, kaimo bendruomenėje... Susirasti ir „pagerbti“ (kaip, beje, tai daro LNK televizijos „Dviračio šou“ kūrėjai...)

O kaip su valstybinių ir religinių švenčių turiniu? Ar ir čia reikalingas/galimas prasmų renovavimas? - Atsakyčiau – būtinas. Būtinas mokinių asmenybių ugdymo, t.y. jų dorinimo aspektu. Tik, įgyvendinant tokį uždavinį, manyčiau, reikėtų vartoti dvi šiame kontekste svarbias sąvokas: **šventės turiningoji reikšmė ir šventės turiningoji prasmė**. Pirmoji jų (reikšmė) savo turiniu yra objektyvuota – grindžiama konkrečių istorinių faktų, dokumentų ar kitų šaltinių medžiaga ir todėl linkėtina, kad kuo didesniai žmonių kiekiui būtų reikšminga, svarbi. Antroji (prasmė) gali turėti asmeninį – subjektyvųjį atspalvį, t.y. **individualizuotą turinį konkrečios reikšmės kontekste**.

Pateiksiu pora pavyzdžių. Sakykime, Vasario 16-osios turiningoji reikšmė – įtvirtinta Lietuvos valstybės laisvė. Manychiau, ne tik politikui ar istorikui, bet ir kiekvienam brandžiam šalies piliečiui toks šventės turinys yra reikšmingas ir nekeliantis abejonių. Tačiau „pabūkime mokinio kailyje“... Nesunkiai suvokšime, jog ši reikšmė „neveža“, nes ji stokoja konkretaus amžiaus tarpsnio specifika atitinkančio individualizuoto prasmingumo. Antra vertus, pedagogas žino paauglio troškimą būti laisvam, savarankiškam, nepriklausomam... Trečia vertus, ugdytojas taip pat žino, kad **laisvės negalima atskirti nuo atsakomybės ir pareigos išsąmoninimo** (ko, deja, dažnai „nežino“ mokiniai) ... Ir štai mokyklos bendruomenė mokslo metų pradžioje sudaro prasminių aktualių švenčių planą, kurį skaitydami sužinome, kad „minint Vasario 16-tąją bus skelbiama **nominacijos**, skirtos 5-8 klasių mokiniams, kurie savo būtyje (mokykloje ir už jos ribų) **pilietinę laisvę, savarankiškumą ir kūrybiškumą sugebėjo optimaliai derinti su asmenine atsakomybe, pareiga ir principumu**“...

Kokia galėtų būti **Kovo 11-osios turiningoji prasmė**? - Ją galėtum kildinti ne tik iš Valstybinio, bet ir iš Gamtos atgimimo (juk tai – Pavasario pradžia!), raginančio kūrto nors amžiaus tarpsnio mokinius **atsinaujinti – išsivaduoti iš blogio gniaužtų** – žalingų įpročių nelaisvės, kvaišalų vergijos etc. Juk tą dieną mūsų Valstybė taip pat išsivadavo iš, atrodytu, neįveikiamo galiūno glėbio varžtų... Ar gi visa tai nėra prasminga kiekvieno vaiko, paauglio, jaunuolio dovana Lietuvos valstybei, jos žmonėms?

Norėčiau akcentuoti, jog pateiktos turiningosios prasmės visiškai nepretenduoja papildyti minėtų švenčių **turiningąją reikšmę**. Tai tik pavyzdžiai, liudijantys kūrybinių ieškojimų kryptį (išsamiau apie tai – svetainėje talpinamame straipsnyje „Švenčių prasmė – jų išlikimo prielaida ir auklėjamoji galia“). Sutikime, jog panašus kalendorinių švenčių prasmų ieškojimas – akivaizdūs

nearti dirvonai... Kas galėtų būti jų artojai? - Tai – didžiulis ir atsakingas darbas, reikalaujantis gausaus talkininkų būrio. Linkėčiau, kad pirmaisiais smuikais šiame orkestre grotų mokytojai praktikai, kasdien sąveikaujantys su mokiniiais ir puikiai išmanantys jų interesus, poreikius, vertybines orientacijas.

*Nuoširdžiai ir bičiuliškai linkintis prasmingų švenčių –
Albertas*

Atgal

KURKIME ATEITĮ DRAUGĖ!

Aktualija

Švietimo krachas ar pilietinio sąmoningumo gimimas?

Šiandien, kai:

- ❖ žiniasklaida vis garsiau šaukia apie mokytojų rengiamą visuotiniam streikui;
- ❖ bankininkai ir verslininkai siūlo priemones „kaip ištraukti švietimą iš kilpos“;
- ❖ lituanistai svarsto teises galimybes „NEC ir ŠMM paduoti į teismą“;
- ❖ ir t.t., ir pan.-

pirmoji mintis, kuri šliejasi minčių lauke – **į tokią situaciją (duobę?) Lietuvos Mokykla dar niekada nebuvo patekusi. Pradedi ieškoti trumpesnio apibūdinimo, ir čia iššoka – švietimo krachas?**

Verta stabtelėti ir susimąstyti dėl aukščiau minėtų išvadų pagrįstumo. Taiigi,- jeigu stovime – atsisėskime, jeigu sėdime – patogiai atsi-loškime ir sąmoningai pritildykime aliarmo signalus.

Pirmiausia ramiai sutikime, kad:

- ❖ didžiausia šių dienų problema, dėl kurios rengiamasi neterminuotam streikui, yra menki mokytojų atlyginimai. Su kiekybine šio fakto puse negalima nesutikti. (Būtent

todėl PAPA puslapiuose siūliau steigti Agape centrus skurstantiems mokytojams ir mokiniams remti...) Nepamirškime ir tokios auklėjamosios „detalės“: jeigu paauglys „Subaru“, prikrautu kontrabandinių cigarečių, sukores porą reisų iš panemunės taško A į tašką B, uždirba tiek (o gal ir daugiau) negu mokytojas per visą mėnesį, tai ar verta spėlioti, koks jo vaizduotėje mokytojo autoritetas? – Apgailėtina persona. Todėl šioje vietoje emocijų okupuotas pilietis ko gero pagrįstai pasakytų ne visai korektišką frazę: **gėda visiems, per du dešimtmečius pabuvojusiems prie valdžios lovio ir sugebėjusiems visiškai nuvertinti Mokytojo prestižą, jo socialinės misijos galimybes ir svarbą;**

- ❖ NEC ir ŠMM blaškosi vertybių prioritetuose,- generalisimusas teisinasi esąs „politikas be pedagoginės kompetencijos“, o aukštieji štabo karininkai, sukūrę švietimo strategiją iš jų pačių „suvežtų užsienietišku lauktuvių“, taip ir neišdrįsta ištarti – „Visi šalies mokytojai, atleiskite!“... Visuomenė sunerimusi (pagrįstai!), kad kasmet blogėja mokinių žinios ir gebėjimai, teikiamos šį faktą

paaiškinančios priežasčių grandinės, tačiau pagrindinė – nutylima: **mažta mokinių mokymosi motyvacija**. Išeitis? – Pedagogikos klasikai jau seniai ją nurodė: **norint, kad vaikas mokytųsi, jį pirmiausia reikia auklėti**. (Beje, apie tai PAPA puslapiuose taip pat jau ne kartą buvo rašyta.) Deja, šio dėsniu niekaip nenorime įsisąmoninti, nes „atvežtose užsienietiškosiose lauktuose“ jis neaptiktas... Kitais žodžiais, auklėjimo misijos ten nėra... Todėl ji ir nuvertinome... Beje, gal ir todėl, kad auklėjimui nereikia milijoninių investicijų (kaip kad, pavyzdžiui, aukštoms mokyklų tvoroms aptverti ar vaizdo kameroms įsigyti...);

- ❖ **vaiko asmenybės ugdymas virto jos popierinimu**, – mokytojas (ypač klasės auklėtojas) pernelyg daug laiko priverstas skirti įvairių dokumentų, ataskaitų tvarkymui, o individo sužmoginimas dažniausiai „pamiršamas“, – apie tai mažiausiai kalbama... Todėl turime tai, ką turime: pribloškiantys faktai liudija – mokiniai daužo mokytojus dantis, klasėje padega jų drabužius, kapoja kirviu kojas, padega gyvus gulinčius... Beje, situacija turėtų dar labiau blogėti, nes protestuojantys klasių vadovai rengiasi išvis atsakyti auklėjimo misijos (žr.: „Kauno diena“, 2008 01 07, „Dialogas“, 2008 01 18)...

Ramiai pasėdėję savo kėdėse ir pasisukioję tik kelių problemų verpetuose, dabar jau pakilę nuo žemės ir iš paukščio skrydžio pažvelkime į visa tai, **kas vyksta šalies Mokykloje**. Ar tikrai – švietimo krachas? Smegduobė, iš kurios beviltiška išsikapanoti? O gal rastume alternatyvų vertinimą?

Pirmoji prielaida ieškantiems išeities, mančiau, galėtų būti tokia: **panikuoti neverta**. Juolab, kad Mokyklos istorijoje buvo ir blogesnių epizodų. Apsiribojus vien mano kartos prisiminimais, atmintyje iškyla vaizdai, kai, pavyzdžiui, taupydami popierių pirmą kartą rašydavome pieštukų, kad po to, antrą kartą ant to paties lapo dar galėtume rašyti rašaline

plunksna... Toliau. Vertinant žinių kiekiu mes mokykloje gavome gal per pus mažiau, negu siūlo šiandieninės dalykų programos ir vadovėliai... Tačiau užaugome ir sparnus įgijome ugdomi gyvenimo universitetų, kuriuose, greta mokytojų, svarbiausi kuratoriai buvo Tėvai. Ko vertos vien tik Mamos sekamos pasakos ar lyrinės dainos ir giesmės, akompanuojant dūžgiančiam jos verpimo rateliui! Juok tai tikrosios vertybių išsklotinės – etikos ir dvasingumo pamokos (kokių dažnas šių dienų vaikas net neišvaizduoja, nes bendravimas Skype su Ispanijoje gyvenančiais tėvais tokių galimybių nesuteikia).

Taigi, tikrai **neverta panikuoti dėl vis blogėjančių mokinių žinių**, kai jie turi neišsenkanti šaltinį – **Google**. Jaudintis reikėtų dėl **mažėjančios jų mokymosi motyvacijos**, t.y. kad jiems tos žinios atrodo nereikalingos. Kitais žodžiais, mūsų ugdytiniai nesuvokia jiems teikiamos informacijos svarbos ir reikšmės. O šioje vietoje, kaip jau minėjau, pagrindinė priemonė – **auklėjimas**. Todėl, mielieji Kolegos, atsitokėkime! Prašau Jus – visus kartu ir kiekvieną individualiai – atsakykite patys sau į esminį klausimą: **kodėl mes nustojome tikėti stebuklingąja auklėjimo galia? Patikėkime, – vadovaudamiesi vien tik bejausmiu protu mes sunaikinsime patys save...**

...Gaji nuomonė, kurios autoriai bandys oponuoti tik ką išsakytą tezę: **būdami mažaraščiai, tapsime užsieniečių tarnai**. – Nenorėčiau sutikti, nes esame gabi ir talentinga tauta. Kita kalba, kad prie „pyrago dalybų atėjo me pavėlavė“, todėl kol kas tenką taikstyti su tuo, ką gauname. Pamenate, neseniai TV laidoje vieno tautiečio, berods, – šiauliečio išsakytą nuoskaudą: jis išrado **naują dėsni(!)**, kuri užpatentavo atitinkamose Lietuvos institucijose; išradimą nusiuntė publikavimui į JAV... Tyla... Jokio atsakymo... Po kelerių metų amerikiečiams už tą patį išradimą suteikiama Nobelio premija... Lietuvoje tyla... Pagalvoji: jeigu taip užsieniečiai privalėtų savo išradimus

patentuoti Lietuvoje...; jeigu toks skandalas būtų nutikęs su Izraelio piliečiu...; jeigu ... Tiek to.

Grižkime prie situacijos švietimo fronte. Ši kartą netikėtai kyla optimistinis klausimas: gal visas šis švietimo krachas yra ne pesimizmo, bet **optimizmo liudijimas**? Optimizmo, kuris reiškia, kad **pagaliau mokytojai jau prabudo iš komos būsenos? Gal jau vaduojasi iš baudžiauninko statuso**, t.y. gal jau tampa piliečiai de facto, galintys civilizuotai ir oficialiai kelti jų pagrįstus reikalavimus – **reikalavimus Tautos ir Valstybės išlikimo kontekste!** Vyriausybei, ministerijai, savivaldybėms? – Jeigu taip, tai – puiku! Tačiau tada, suprasdami, kad daugybė šiandien keliamų problemų yra pagrįstos, **liudijančios mokytojų sąmoningumo augimą, nepameskime galvos:**

❖ **nuomonių pliuralizmas** – gerai, bet jos privalo pasižymėti **icentrine tendencija**, t.y. siekiamybe suartėti, troškimu surasti optimalų problemos sprendimo variantą. Deja, šiandien paskaičius vien tik internetų li-tuanistų nuomones apie būsimo gimtosios kalbos egzamino turinį supranti, kad iki konsensuso – toli, kaip iki horizonto: vyrauja ne „bendro vardiklio“ paieškos, o savojo Aš eksponavimas... Toks mūsų nesusikalbėjimas (ką jau kalbėti apie švietimiečių profsajungų susipriešinimą...) – puiki dovana valdininkams, apsunkinanti jų sąmoningą tapsmą **tarnautojais**, tarnaujančiais vaikui, mokyklai, mokytojui... **Brangieji mokytojai, vienykimės „Vardan tos Lietuvos“;**

❖ **nepalikime likimo valiai Vaiko.** Juk, atleiskite ir sutikite: kai kurie mes esame jau „vakarų kryptė diena“; kai kurie dar – šiandiena; tačiau **vaikai – mūsų tautos rytdiena.** Puoselėkime juos. – Kaip? – Ogi – su **Meile.** Suprantu šioje vietoje gerb. Kolegos abejonės, liudijančias autoriaus naivumą, regiu šypsenas veiduose, reiškiančias utopinę idėjos vertę... Ir vis tik tvirtai pareiškiu: **ligi šiol mūsų naudotos tradicinės bauginimo ir**

gąsdinimo priemonės jau nebeveikia, – jos išseko. Rekomenduojamos edukologų tiesos – principai, nuostatos ir taisyklės tinka tik universitetų auditorijose esantiems studentams užliūliuoti. Senoji dalykų dėstymo metodika didelė dalimi paseno, bankrutavo... Todėl jaunasis mokytojas, pirmą kartą einantis į klasę, nors ir yra igijęs „įvairiapusių žinių – komunikacijos, pedagogikos, psichologijos ir kitų žmogiškų dalykų, reikalingų moderniai visuomenei“, yra bejėgis ir beginklis prieš mokinių smurtą. Vienintelė išeitis tokioje kritinėje situacijoje – minėti **Meilės šarvai. Tiesa, su jais taip pat reikia mokėti elgtis... Taigi, reikalingas visiškai kitas mąstymas ir kitoks problemos matymas.**

Šaltą ledą tirpdo saulės šiluma,-

Tad kietuolis ima ir ištyžta...

Pabandyk nusiusti meilės spinduliu,-

Vaikų siela apledėjusi pražysta...

□ □ □

Negaliu nepakartoti klausimo, kurį jau esu teikęs ankstesniuose PAPA numeriuose: **ka darysime tada, kai streikų dėka laimėsime pakenciamus atlyginimus? Juk papildomas tūkstantis Lt mokinių smurto problemos tikrai neišspręs. Negelbės taip pat ir gausios profesinės kompetencijos, tvarkingai išvardintos mūsų kvalifikaciniuose pažymėjimuose ir sertifikatuose... Rengsime naujų streikų bangą **mokytojo prestižui kelti?** Deja, šios vertybės demokratinėje valstybėje iš šalies niekas negali suteikti. Neįmanoma jos ir nusipirkti, nes ją suteikia / nesuteikia ... mokiniai.**

Nuoširdžiai ir bičiuliškai –

Albertas

Atgal

KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

Apsisprendžime dėl ugdymo principų

Tęsinys

(žr.: PAPA-12 – PAPA-25)

Straipsnio tęsinyje (žr. PAPA-25) buvo akcentuojamos šios mintys – edukacinės Projekto nuostatos:

[117] Bendruomeninio ugdymo (vaikų darželis, mokykla...) lygmenyje ypatingai reikšmingas uždavinys tenka pedagogui – padėti ugdytiniui įsisąmoninti gyvenimo tikslo svarbą.

[118] Sudarykime vaikui, paaugliui, jaunuoliui galimybę sąmoningai rinktis jo gyvenimo idealus, - ir tada turėsime teisę galvoti: asmenybės auklėjimo procesas prasidėjo.

[119] Jeigu dalykiškai išnagrinėtume Mokykloje „Gyvenimo tikslo“ temą ir ją praktiškai įgyvendintume, tai tuo pačiu išspręstume absoliučią daugumą asmenybės auklėjimo problemų.

Toliau tęskime edukacinių nuostatų, teikiamų knygoje „Grožio ir Gėrio link“, analizę.

„Credo“ patirtis. Pateikšiu žiupsnelį asmeninės pedagoginės patirties apie identiteto puoselėjimą bendruomeniniame lygmenyje, t.y. privačioje mokykloje „Credo“ (apie šios mokyklos darbą jau minėjau pirmame knygos skyriuje¹).

¹ Gal viena kita idėja atrodytų priimtina Kolegai, norinčiam renovuoti vedamų klasių valandėlių pobūdį, ar norinčiam tobulinti darbo su mokinių tėvais turinį, tačiau šiuo metu stojojančiam naujų idėjų. (Beje, dalis

Pradžiai – kelios vertybinės orientacijos, kuriomis grindė savo darbą šios mokyklos pedagogai, vadovaujami autoriaus:

❖ *Ką Gamta mažiau apdovanojo gabumais, tam „Credo“ privalo daugiau padėti...[120] (todėl pirmumas priimant į mokyklą buvo teikiamas „bebalsiams“ ir „beklausiams“ vaikams..);*

❖ *Mokinys – centrinė mokyklos figūra, o tėvų pageidavimai – įstatymas... [121];*

❖ *Mokymas svarbu, bet asmenybės auklėjimas, dorinių vertybių puoselėjimas – dar svarbiau...[122] (Įgyvendinant pastarąją nuostatą, kiekvienam mėnesiui buvo skiriama atskira tema – dorinė vertybė, humanistinis idealas, besintegruojantys į generacinę vertybę – dvasingumą.);*

❖ *Paskutinė mėnesio pamoka – atvira: joje dalyvaudavo mokinių šeimos nariai (tėvai, broliai, sesutės, seneliai...), kurie matydavo vaiko pastangas ir ugdymo rezultatus, pasiektus per pastarąjį laikotarpį. Aktyvus namiškį lankymasis mokykloje turėjo didelės reikšmės: nereikėdavo mokinių pasieki-*

šios medžiagos jau buvo pateikta pačiame pirmame PAPA numeryje, kai Projekto ir knygos idėja autorių vaizduotėje dar visiškai nebuvo rutuliojama.) Todėl, manyčiau, šis pasikartojimas gali būti pateisinamas tų nuolatinių skaitytojų atžvilgiu, kurie elektroninę „Grožio ir Gėrio link“ versiją kaupia savo asmeniniame archyve.

muį vertinti pažymiais, t.y. informuoti tėvų apie jų vaikų ugdymo/si rezultatus, nes pastarieji buvo viešai eksponuojami;

- ❖ **Tėvai atlikdavo reikšmingą ugdymo partnerio misiją**, nes namuose primindavo vaikui apie artėjančią atvirą pamoką ir jį paragindavo daugiau pagroti (pavyzdžiui, „tikimės, tu mus nudžiuginsi gražiu soliniu pasirodymu?“ ir pan.);
- ❖ **Tėvų domėjimasis vaiko mokymosi pasiekimais tapdavo reikšmingu motyvaciniu impulsu**, nes padėdavo mokiniui suprasti jo darbo svarbą...[123]

Tačiau ypatingai norėčiau akcentuoti tėvų vaidmenį dorinių vertybių interiorizacijos procese. Schema – paprasta: po atviros pamokos vykdavo bendras mokytojų ir tėvų pokalbis², kuriame:

- ❖ **apie kiekvieną vaiką visiem girdint būdavo pasakoma maloni, palanki detalė, faktas** [124];
- ❖ **būdavo skelbiama būsimo mėnesio dorinė tema** (aiškinama jos samprata, esmė, vaidmuo žmogaus gyvenime...);
- ❖ **prašoma tėvų būsimą mėnesį apie ją pastoviai kalbėti namuose bendraujant su vaiku, priminti atitinkamus įpareigojimus** [125] etc.

Akivaizdu, kad tokia mokyklos ir šeimos sąveika natūraliai liudijo mokytojų ir tėvų ugdomosios partnerystės saitus.³

Pateikiu glaustą vertybinių temų sąrašą⁴:

² Vaikai tuo metu vaišindavosi jų tėvų atsineštais sumuštiniais, vaisiais, sultimis...

³ Beje, retai pasitaikantys nemalonūs klausimai dėl konkretaus vaiko konkrečios problemos su tėvais būdavo aptariami individualiai po bendro pokalbio...

⁴ Manytume, Skaitytojas konkretaus mėnesio vertybinėje temoje nesunkiai pastebės vaiko asmenybinio identiteto puoselėjimo bendruomeniniame lygmenyje sąsajas su šeiminiu, tautiniu ir valstybiniu identitetu.

Rugsėjis – pagarba Mokyklai, Mokslui, Mokytojui (ruošiamasi atviroje pamokoje sveikinti pedagogus, jų profesinės šventės išvakarėse);

Spalis – tradicijos, kultūros šaknys, piešimas ir tikslinamas šeimos genealoginis medis (atviroje pamokoje pagerbiami vaikų seneliai ir proseneliai, ruošiamasi lankyti Kapines Vėlinių dieną...);

Lapkritis – aiškinamasi mūsų žemiškojo gyvenimo tikslas, prasmė (atviroje pamokoje pasakojamos ištraukos iš didžiųjų žmonių biografijų, kalbama apie gerų darbų svarbą, ypač jeigu „miręs norėtų gyventi žmonių atminty...“⁵);

Gruodis – trys didžiosios vertybės – Tikėjimas, Meilė, Viltis orientuoja šv. Kalėdų slėpiniui, Naujųjų metų sutikimui...;

Sausis primena mūsų visų pareigas gamtai, aplinkai, Tėvynei (čia puikiai tinka Sausio 13-osios pedagoginės išvalgos...), žmogui⁶;

Vasaris teikia galimybę išsąmoninti tautos Laisvės, jos Nepriklausomybės reikšmę ir kainą (Vasario 16-oji...);

Kovas – gamtos, žmogaus, Valstybės atgimimas (Kovo 11-osios laimėjimai ir šiandien lengvai prieinami deformuotų vertybių pavojai...);

Balandis skiriamas Motinos svarbai kiekvieno mūsų gyvenime suvokti, Mergaitės, Moters atsakomybei išsąmoninti;

Gegužės pamokose aiškindavomės Tėčio vaidmenį šeimoje ir vaiko gyvenime (už ką myliu savo tėtį, koks užaugęs norėčiau būti tėtis...).

Dar glaustai apie rengimąsi atviroms pamokoms ir jų turinį:

⁵ Žodžiai iš dainos „Gyvenimo tikslas“ (žr. PAPA-3).

⁶ Čia natūraliai galima paliesti pagalbos ligoniui ir neįgaliajam svarbą (žr.: „...Jūs mums būtini“ // PAPA-6)

- ❖ maždaug prieš savaitę vaikai parengdavo ir įteikdavo savo tėvams kvietimus dalyvauti renginyje (beje, mokinys sunkiai išgyvendavo atvejus, jeigu kartais kuris nors iš namiškių vėluodavo į pamoką, ar, prižadėjęs atvykti, dėl nenumatytų priežasčių, nepasirodydavo...);
- ❖ klasėse kiekvieną mėnesį kabėdavo **naujas lozungas** (pvz., „Vaikas – geriausias šeimos investicijų bankas“, „Tik atlikęs pareigą, būsiu laisvas“, „Įveikti savo silpnybę – tai švėsti pergalė“...);
- ❖ pamokoje rodomi nauji **ugdymo pasiekimai** būdavo dedikuojami visiems klasės bendruomenės nariams – mokiniams ir jų tėvams – **tą mėnesį švenčiantiems savo gimtadienius**;
- ❖ solenizantai mokiniai pateikdavo **gerų darbų, atliktų per praėjusius metus, ataskaitą**, kuri labai skatindavo ir kitus vaikus (ypač tuos, kurių gimtadieniai – netolimoje ateityje) galvoti apie pareigų vykdymą, altruistinius darbus...;
- ❖ solenizantai tėvai pateikdavo savo **profesijos „vizitinę kortelę“**, tuo leisdami suprasti, kad visi darbai yra reikšmingi ir svarbūs, jeigu jie atliekami sąžiningai ir su meile...

□ □ □

„Credo“ mokyklos patirtį savo darbe bandė taikyti keliolikos Vilniaus mokyklų pradinių klasių mokytojų: jos reguliariai lankydavo ilgalaikio seminario užsiėmimus⁷, gaudavo metodinę medžiagą, atitinkamų rekomendacijų ir patarimų kiekvieno mėnesio dorinės temos išsąmoninimui. Šios mokytojos atvirų pamokų su savo mokiniais metu organizuodavo per mėnesį atliktų piešinių, rankų darbų ir dailyraščio parodas; spūsdavo galvosūkius, kryžiažodžius, mindavo mįslės; organizuodavo daugybės lentelės, raiškaus skaitymo, eilėraščių dek-

⁷ Jo idėjai maloniai pritarė tuometinis Vilniaus m. švietimo skyrius.

lamavimo ir kt. konkursus; džiugindavo susirinkusius artimuosius išmoktais šokiais, dainomis, sekamomis pasakomis ir pasakėčiomis, instrumentiniu muzikavimu⁸...

Nenoromis susimąstai: kiek nedaug tereikia, kad padėtume mūsų vaikams (deja, dažnai nesuvokiantiems jų gyvenimo tikslo) ir paaugliams bei jaunimui (besiblaškantiems vertybių sumaištyje) **įsisąmoninti jų būties prasmę, suteikiant jiems tikėjimą ir viltį, suvokiant laisvės ir atsakomybės, teisės ir pareigos sąsajas...**[126]

Būtent šiame kontekste ryškėja **buvusių bendramokšlių susitikimų svarba**: juk šie renginiai be kita ko liudija ir vertybinį bičiulių augimą, - jų dvasingumo, asmenybinio identiteto sklaidą. Tai – saviti **žmogaus dvasinės raidos ataskaitiniai susirinkimai**, kuriems reikėtų teikti žymiai daugiau reikšmės⁹. Juk tokie **sambūriai – tai taip pat yra savita bendruomeninio dvasingumo puoselėjimo tąsa, galinti aprėpti ir bendramokšlių šeimos narius...**[127] Argi ne įtaigi lietuviško identiteto puoselėjimo forma?

Taigi, - **bendruomeniškumas yra asmenybės identiteto ugdymo tąsa, aprėpianti svarbius vertybinius šeiminiškumo, tautiškumo ir pilietiškumo puoselėjimo pradus** [128].

Glaustai pristaciau dvi **asmenybės identiteto puoselėjimo fazes: šeiminiame etape atramine vertybe tapo Meilė, o bendruomeninio – Žinojimas**. Kitų dviejų etapų išsamesnė analizė šiame darbe nėra tikslinga, nes tautinio ir valstybinio identiteto sandų ugdymo galimybės

⁸ Vienoje tokių atvirų pamokų lankėsis žurnalistas aprašė savo išpūdžius, ypatingai pažymėjęs nepakartojamą renginio atmosferą – tėvų ir jų vaikų santykius, mokinių aktyvumą (žr.: F. Kauzonas. Reforma ateina iš apačios // Respublika, 1994 07 12).

⁹ Pavyzdžiui, mokyklose galėtų būti mokytojų grupė, atsakinga už kasmet po kelis vykstančius buvusių auklėtinių susitikimus; suprantama, pirmiausia atitinkamai pakoreguojant tokių sueigų turinį ir prasmingumą.

šeiminiame ir bendruomeniniame lygmenyse jau buvo aptartos, o kitos nepatenka į Projekto tiriamų uždavinių apimtį, nes savo specifika atitenka, kaip minėta, specialioms institucijoms. Jų atraminės vertybės nurodytos 1 lentelėje (žr. PAPA–22).

Išvados.

1. Asmenybės identiteto puoselėjimui **šeiminiame etape aktualu** ugdyti vaiką:

- ❖ **meilę šeimos ir giminės nariams, kiekvienam žmogui (artimui)...**, - meilę, kuri palaipsniui orientuojama gyvajai ir negyvajai Gamtai, Mokyklai, Tautai, Valstybei, Dievui... [129];
- ❖ **didžiavimąsi šeima, gimine, jos genealoginiu medžiu, tradicijomis, pomėgiais...**, - didžiavimąsi, kuris savo sklaida pamažu aprėpia išsilavinusio Žmogaus kūrybos galias ir jo išmintį, Tautos kultūros paveldo (kalbos, folkloro...) ir Šalies gamtos grožį... [130];
- ❖ **pareigą laisva valia plėtoti savo holistines galias rūpinantis šeimos ir giminės nariais, artimaisiais, saugojant ir plėtojant tradicijas, gausinant turtą**, - pareigą, kuri plėtojama aprėpia rūpinimąsi Žmogumi, Bendruomene, Tauta, Valstybe [131].

2. Asmenybės identiteto puoselėjimui **bendruomeniniame etape aktualu** ugdyti žinojimu grįstą vaiką:

- ❖ **meilę bendruomenės nariams (mokiniam, mokytojams...), kiekvienam žmogui (artimui)...**, - meilę, kuri toliau žinojimu plėtojama Šeimai, Tautai, Valstybei, Gamtai... [132];
- ❖ **didžiavimąsi bendruomene, jos istorija, tradicijomis, auklėtinių darbais, pomėgiais...**, - didžiavimąsi, kuris savo sklaida padeda išsąmoninti šeimos ir artimo Žmogaus reikšmę, mokslą ir kultūros pasiekimų svarbą,

Tautos ir Valstybės istorijos didingumą... [133];

- ❖ **pareigą laisva valia puoselėti bendruomenės narių pasiekimus, aplinką, saugoti ir plėtoti tradicijas...**, - pareigą, kuri aprėpia rūpinimąsi Žmogumi, Šeima, Tauta, Valstybe... [134]

(Tęsinys kitame numeryje)

[Atgal](#)

KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

Tęsiame publikacijų ciklą „Praktikumai“, kuriame talpinamos auklėjamosios temos iš Auklėtojo knygos „Grožio ir Gerio link“.

1. 3. 3. Tik atiduodamas širdies gerumą, gali jį pagausinti. Gebėjimas aukotis dėl draugų

Lolita Navickienė

Mūsų širdyje visada yra durys, už kurių slėpi gerumas, dosnumas, draugiškumas. Kodėl žmonės kartu su savimi nesinešioja raktų, kad galėtų šias duris dažniau praverti? Juk už tų durų skambančią gerumo kalbą girdi kurtieji, supranta nebyliai, mato aklieji...

Integracija: *poezija „Seni laiptai“ (L. Navickienė)
muzikos pjesė „Laiptai“ (A. Navickas, CD nr. 7)
dailė „Paslapčių miškas“ (S. Karalienė)*

Įvadinė informacija

Kada žmonės aštriau pajunta vienatvę ir savo bejėgiškumą? Pasirodo, artėjant didžiausioms metų šventėms. Juk sunku stebėti aplinkinių pakilią dovanų pirkimo karštinę, kurios metu visi stengiasi savo artimuosius pradžiuginti maloniomis smulkmenomis, tuo pat metu pačiam iš visų jėgų stengiantis susitaikyti su vienišiaus – atstumto, niekam nereikalingo žmogaus dalia. Neveltui Valstybinis psichikos sveikatos

centras organizavo bendrumo akciją¹⁰ – „Kalėdinis sveikinimas vienišam žmogui“, taip bandydamos atkreipti visuomenės dėmesį į tuos, kuriems reikia širdies šilumos, dėmesio, draugiškumo.

Dorinis disputas

Kuo mums reikia, kad jaustumėmės reikalingi, laimingi, saugūs? Neveltui sakoma, kad vien duona – sotus nebūsi. Prisiminkite, kaip svarbu grįžtant namo po pamokų pasidalinti su draugais mokykloje patirtais išpūdžiais. Ar susimąstėte, kodėl? Matyt dėl to, jog tikėtės iš savo draugų savitarpio supratimo, palaikymo, atjautos? Tikri draugai su jumis juokiasi ir drauge liūdi. Kiekvienam norisi iš artimo žmogaus išgirsti sakant kažką panašaus¹¹:

- „Jei vieną dieną tu norėsi verkšti – paskambink man. Aš nepažadu, kad tave pralinkšminsiu, bet galėsiu liūdėti kartu ir tave paguosti.
- Jei vieną dieną tu norėsi pasidžiaugti savo sėkme – paskambink man. Aš neskysiu, kad viskas šiame pasaulyje – džiaugsmas ir liūdesys turi pabaigą, bet pasistengsiu įrodyti, kad esi daug laimingesnis nei tau atrodo.
- Jeigu vieną dieną supykysi ant viso pasaulio, nenorėsi nieko matyti ir trokši iškelti į pasaulio kraštą – paskambink man. Aš tavęs neprašysiu sustoti, bet galėsiu kelti su tavim kartu, neieškodamas tavo rankos. Žinau, kad ji šalia manosis.
- Bet jei vieną dieną tu man paskambinsi ir aš neatsiliepsi. Susirasšk mane, gal man reikia tavo pagalbos.“

Ar sugebate padėti savo draugams? O gal iškilus sunkumams, imate teisintis, jog neturite laiko, esate užsiėmę, nežinote kaip padėti?

Ugdomosios veiklos nuostata

Pažvelkite į šį paveikslą (demonstruojamas paveikslas „[Paslapčių miškas](#)“). Jame pavaizduotas herojus, apie kurį aš Jums netrukus paseksiu pasaką. Pasaką apie mažą nykštuką. Tik kodėl dailininkę pačiame piešinio centre nupiešė senus laiptus? Ką tai galėtų reikšti? Paklauskite, kas nutiko šiame dideliame Paslapčių miške. (Mokytojui pasaką „Seni laiptai“ patariama skaityti dialogo forma. Klausiančio vaiko rolę – kiti šriftu pažymėta tekstą – gali skaityti vienas ar keli klases mokiniai).

¹⁰ http://www.vpsc.lt/akc_web/index.htm

¹¹ Pagal http://mintys.lt/as_esu_tavo_draugas.php

Seni laiptai¹²

- Aš papasakosiu tau apie laiptus senus.
- O šis man pasakojimas ar bus įdomus?
- Paklausk, gal patiks, nes mintis jo gili.
Užsimerk, pasvajok ir... mes jau pamiškųj.

- O kodėl mes tenai? O todėl, kad tankmėj,
Kadugių apsuptyj ir šaltinio versmėj,
Prie baltųjų beržų, prie žilų akmenu,
Sau gyveno nykštukas Mažylis vardu.

- Jis gyveno ten vienas? Jam buvo nyku?
- Ne, nykštukas Mažylis turėjo draugų.
Pienės pūkas mojavo puria galvele,
Pakalnutės skambėjo švelnia gaidele.

Boružėlė, kaip visad, vaišino kavą,
Žiogas arijas traukė, net svaigo galva.
O plaštakė, paprašius kalba mandagia,
Ant švarkelelio nutūpdavo jam sagele.

- Kur gyveno nykštukas, kai lijo lietus?
Ar turėjo stogelį, jei apniuko dangus?
- Nesibaimink, vaikelį, jis turėjo namus:
Žalią stogą ir sienas. Namas buvo jaukus.

- O langeliai ar buvo? - Buvo, kaip gi be jų!
Ir užuolaidos žalios spalvos kadagių,
Ir raudonos rožytės žėravo lange.
Ir dūmelis sau kėlė aukštam kamine.

- O ką veikė mažylis per dienų dieneles?
- Su paukščiukais dainavo skambias daineles,
Su kiškijuokais straksėjo, mokė būt juos drąsiais,
Skruzdelėlynus apkamšė pagaliukais lengvais.

Daug pakelt negalėjo, nes nebuvo stiprus,
Tačiau vieną darbėlį, kuris buvo svarbus,
Jis kas kartą atliko už visus atidžiau.
- Ką jis veikė? - Mielasis, apie tai aš vėliau.

- Jis laimingai gyveno? - Na taip. Per dienas
Vis plušėjo, dainavo, prižiūrėjo valdas.
- O kaip miškas? Ar gerbė jį iš širdies?
- Taip, mylėjo kaip savą. Nėr jokios paslapties.

Tik atėjo į mišką vieną kart medkirčiai.
- Ar jie pjovė medžius, kur stūksojo plačiai?
- Ir medžius, ir šakas vis gabeno keliais,
Prisipildė laukymės storais pagaliais.

---

¹² Pagal to paties pavadinimo Bruno Ferrero pasakojimą

- O gal medžiai tie sirgo? – Būta jų įvairių:
- Ir ligotų pušelių, ir sveikų ažuolų.
- Gal jie mišką taip tvarkė? - Nežinia, nežinia,
Tik išeinant jų laukė keista staigmena.

- Kas nutiko? – Nurimki, tarsi nieko baisaus.
Bet laukymės kampe, nematytam žmogaus,
Kur lig tolei nebuvo užklydus akis,
Kur paparčiai kėtojos plačiai į šalis,

Buvo laiptai mediniai. - O iš kur jie tenai?
- Nežinau, bet stovėjo, matyt, jau seniai.
Apsilupę, bet statūs, su turėklais laibais.
- Kaip jie ten atsirado? Ko Jūs traukote pečiais?

- Nieks nežino. Nustebo ir tie medkijrčiai:
- Prakurom net netinka! – pasigirdo balsai.
- Gal supjaustome malkom? Menką jų nauda. –
Tarė vienas ir... užmetė kirvį staiga.

- Kirvį metė ant laiptų? O kodėl? Kas tada?
- Laiptai triokšt keberiokšt, nes, mediena sena.
Nusijuokę sau vyrai mišku traukė tolyn.
- O kodėl Jūsų balsas vis eina liūdny?

- O todėl, kad nors laiptai sutręšę, seni,
Paskirtis jų miške buvo ypač svarbi:
Kas vakar Mažylis ropštės lig debesu,
Ir žiebdavo žvaigždę virš miško sapnų.

- Gal miškas dėl to miegojo ramiau?
- Taip, plaštakės naktinės plazdėjo saugiau,
Pelėda regėjo anglim pieštas natas,
Ir mokė vaikus ūbaut savo dainas.

- Tai miškas nuliūdo? Paskendo tamsoj?
O kaip Mažylis? – Jis grūmės kovojo.
- Kovojo? - Kovot su savim juk sunkiausia,
Pajuto, kad bijo tamsos jis labiausia.

- Tamsos visi bijo, bet jis gimė miške.
- Dar aukščio bijojo. - Ir man tai kančia.
Bet miškas kaip? Jam juk reikėjo žvaigždės!
- Mažylis suprato, jog aukotis turės.

- Kodėl Mažylis neužlipo į pušį?
Ar eglę skarotą, kur voverės tupi?
Nuo ten ir žvaigždėlę išiebtį lengviau!
- Jis aukščio bijojo. - Apie tai pamiršau...

- Bet kartą jis galvą užvertęs kiek gali,
Pasišaukė žydrą Mėnulio ragelį,

Ir klausė jo: - Kaip man išiebt žvaigždes?!
- Savų laiptus radęs, išiebsi ir jas!

„Kur tuos laiptus rasti?“ – vis mąstė prie prūdo,
Mėnuo debesėlių patempęs, užsnūdo.
Pajuodo nakštis. Miške tapo gūdžiau.
- Padėti aš Miškui tuoj pat privalau!

Išklausę šio muzikinio kūrinio pasakykite, ar Nykštukui pavyko nugalėti tamsos bei aukščio baimę ir padėti Miškui?

Muzikos klausimas. Pjesė „Laiptai“ (CD nr. 7)

Dorinis disputas

Pakilios, ryžtingos ir siekimo kupinos muzikos intonacijos bei energinga kūrinio pabaiga galėjo reikšti tai, kad Nykštukui pavyko nugalėti savyje tūnančias baimes ir išiebt danguje žvaigždę. Pasiklausykite pasakos tęsinio ir atsakykite, kas buvo pagrindinis mūsų herojaus pagalbininkas?

...

- Ar jam tai pavyko? - O taip! Patikėkį!
Ir tapo virš Miško skliautai vėl žvaigždėti.
Iveikęs savyj tamsos, aukščio klišūtis,
Irodė – tikroji draugystė stipri!

Aš pasekiau tau apie laiptus senus.
Ar pasakojimas šis buvo kiek idomus?
- Taip, buvo. Ši kartą aš daug supratau,
Juk laiptai – tai meilė, kad gyvent būt šviesiau!

Dorinio disputo tęsinys

1. Teisingai supratote, jog pagrindinė pagalbininkė, suteikusi Nykštukui jėgų, buvo didelė meilė Miškui. Nupieškite laimingą Mažylį, kuris sugebėjo nugalėti savyje tūnančias baimes ir išiebt danguje žvaigždes.
2. Prateškite sakinius:
  - „Meilė žmogui gali padėti.....“;
  - „Jei draugui liūdna, aš galiu .....“;
  - „Jei aš tikrai myliu draugą, tai .....“
3. Ar dėl mylimo, bičiulio, draugo, artimo žmogaus galėtumėt iverkti koki nors savo silpnumą (kaip, pavyzdžiui, Nykštukas iverkė baimę)? Koki?
4. Vienaame kambaryje gyvenantys šeimos nariai prašo vyrą /tėtį, kad šis rūkyti išeitų į lauką, kad nekentėtų savo ir artimųjų sveikatai arba iš viso atsisakytų žalingo įpročio... -„Neturiu valios“,-

teisinasi jis ... Tačiau, kai visai pašlijus sveikatai, gydytojai rimtai vyrą perspėjo („Jei nenusostai rūkyti, buvimas šioje žemėje gali užtrukti labai trumpai...“),- staiga valia atsirado... Kodėl?

5. Kada gali atsirasti **atsakomybės** jausmas ir **aukvojimasis** kitų labui? (esant Meilės būsenai...) Ką ankštesnėje situacijoje labiau mylėjo tėtis: save ar šeimos narius? Susimąstyk ir atsakyk pats sau: ar galėtum Tu pasiaukoti: a) dėl savo šeimos narių? b) savo draugo? c) klasės? d) Tėvynės?
6. Kiekvienas žinote, kad turėti draugą yra labai svarbu. Tačiau ar mes mokame draugus vertinti? Ar mokame išreikšti, pasakyti, kad jie mums svarbūs? Atlikšime drauge užduotį: nupieškite lapo viduryje didelį kvadratą. Tarkime, kad čia gyvena jūsų draugas. Pagalvokite mintimis apie jį. Nupieškite jo namą. Kaip galėtumėte jį papuošti? Nupieškite tokią aplinką, kurioje Jūsų draugas jaustųsi laimingas? Kokie aplink esantys daiktai patiktų Jūsų draugui? (Atlikus darbą mokytojas gali mokinių paprašyti savo darbus pakomentuoti) Apačioje esančio piešinio užrašykite „Aš Tau to linkiu“. Ar patys norėtumėte tokioje aplinkoje gyventi?
7. Susiskirstykite vaidmenimis. Pagalvokite, kas norėtų būti Nykštuku, Mišku, Boružele, paukščiukais, Plaštakė, medkirčiais, Žiogu (autorius rolę gali skaityti pats mokytojas).
8. Pažvelkite į paveikslą „Paslapčių miškas“ ir padainuokite žinomą dainą apie nykštuką, išreiškdami **meilę** ir **nuoširdumą** (Nykštukas myli Mišką), **ryžtą** (Nykštukas stengiasi padėti), **džiaugsmą** (Jis laimingas įveikęs savo baimes).

Papildomai šią temą dar galima nagrinėti:

1. Šv. Valentinas, Isimylėjėlių diena (02-14): Pasakojama, kad III a. Romoje gyveno vyskupas Valentinas, padėjęs mylimiesiems. Tuometinis Romos imperatorius Klaudijus II-asis siekė suberti kuo didesnę kariuomenę. Kad savo tikslą įgyvendintų, jis netgi buvo išleides įsakymą, laikinai draudžiantį tuoktis. Imperatorius manė, kad šeimos vyras negali būti geras karys, nes jam rūpės jo šeima. Vyskupas Valentinas išklausydavo mylinčiųjų žmonių išpažintis ir slapčia juos sutuokdavo. Sužinojęs, kad vyskupas nepaiso imperatoriaus įsakymo, Klaudijus II-asis jį suėmė ir nubaudė mirties bausme. Valentinas mirė vasario 14 dieną, o po kurio laiko paskelbtas šventuoju.

Vasario 14-osios šventė gali būti susijusi ir su senąja Romos švente – Luperkalijomis. Pagal to meto kalendorių, vasaris buvo pavasario pradžia, o Luperkalijos – pavasario ir meilės šventė. Senovės Romoje jaunų vaikinių ir merginų gyvenimas buvo griežtai atskirtas, tačiau šios šventės metu senas paprotys leido susipažinti ir susidraugauti poroms. Luperkalijų išvakarėse vykdavo „Meilės loterijos“. Pasiūlykite ir Jūs savo klasės mokiniams pažaisti tokį žaidimą. Paimkite du molinius ašocius ir į vieną jų sumeskite ant popieriaus skiaučiu surašytus mergaičių, o į kitą – berniukų vardus. Po to kiekvienas mokinytis tegu traukia iš priešingos lyties ašocio po vieną vardą ir pasako apie jam tekusį klasės draugą gerą žodį, malonų palinkėjimą ar komplimentą. Šiuo žaidimu mokytojas paragintų savo auklėtinius išreikšti teigiamus jausmus, mokintų sakyti komplimentus, pastebėti kitame esančias gerąsias savybes.

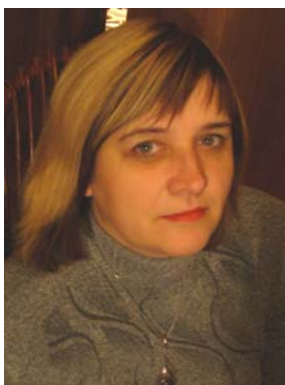
2. (Katalikiškoms mokykloms) Adventas (11.30-12.24) ar Gavėnia (7 savaitės po Užgavėnių šventės): Mokytojui siūloma surengti popietę tema „Tik atiduodamas širdies gerumą gali jį pagausinti“ ir jos metu panagrinėti pasiaukojimo prasmę bei Jėzaus raginimą, gavus per kairį skruostą atsukti dešinįjį. Ar gerumu gali būti naikinamas blogis? Ar visiems dalinama širdies šiluma gali tokį žmogų nuskurdinti? Ar blogio aplinkoje gali būti gausinamas gėris?

Atgal

KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

Projekto idėjų puoselėtojai

Utenos apskrities auklėjamojo proceso
lektoriė-ekspertė Dangira Nefienė

*Mumis tikės, jei mes patys nuoširdžiai
tikėsime tuo, ką darome*

Kiekvienas auklėtojas, planuodamas savo veiklą ir bendravimą su auklėtiniais turėtų sau atsakyti į klausimus: ką aš noriu ugdyti, ar noriu būti auklėtojas, ar tikį tu, ką darau.

Tiems, kurie dalyvavo projekte „Pilietinių ir demokratinė vertybių ugdymas taikant inovatyvius metodus“ ir gavo puikią dovaną knygą „Grožio ir Gėrio link“, bus lengviau. Nemažai auklėtojų taip ir dirbo, bet dabar turime specialią metodinę priemonę, leidžiančią mums pasitikrinti, ar tikrai einame GĖRIO link, ar nenuklystame į šalį.

Mokšlo metų pabaigoje išleidžiu antrąją savo auklėtinių laidą. Ypatingų auklėtinių – užaugusių mano akyse nuo smagių, išdykusių, smalsių penktokų iki brandžių, suprantančių svarbiausias vertybes, norinčių siekti užsibrėžto gyvenimo tikslo jaunuolių. Būta visko – smagių popiečių ir netikusių kvailiojimų, prasmingo koncertų klausymo, aptarimo ir beprasmiškų ginčų, nelengvo darbo tvarkant Šaltupio upelį ir džiauugsmo matant nugrębtą Vienuolio sodybos šlaitą. Subrendom, mokėmės vieni iš kitų – aš gal net daugiau negu jie – siekdami tapti geresni, gražesni, didesni. Turiu kuo pasidžiaugti, tikį, kad bus smagu susitikti ir miesto gatvėje, ir koncerte. Pasikalbėsime dar ne kartą.

Galvodama apie naujus auklėtinius turiu kėlrodę knygą, apie kurią norisi kalbėti su kitais auklėtojais. Pirmiausia pasidalinau mintimis ir idėjomis su tais, kurie šalia kasdien – savo mokyklos kolegomis. Seminare dirbome nuoširdžiai, girdėjome vieni kitus. Perteikusi svarbiausias projekto idėjas, pateikusi pavyzdžius, paprasčiau kolegų pasidalinti mintimis. Atsiliepiamai buvo palankūs, visi teigė, jog būtina keistis, ieškoti naujų priemonių bei būdų, kad galėtume deramai auginti ir puoselėti XXI amžiaus pilietį, suvokiantį save ŠEIMOJE, BENDRUOMENĖJE, VALSTYBĖJE. Kolegos teigia: „Šio seminaro idėjos puikios, dvasingos, visos vertybės yra mumyse, todėl apie jas kalbėti reikia daug, vaikuose privalome jas žadinti, nes jiems, kaip ir mums suaugusiems,

yra svarbios. Šios knygos pateikimas man yra atradimas. Mes visi einame link Gėrio, nors kartais esame irzlūs ir pikti“.

Jei bent bandome mąstyti kitaip, gal ir dirbsime nuoširdžiau? Norisi tikėti.

Nuoširdžiai,

Dangira Nefienė,

Anykščių Antano Baranausko vidurinės mokyklos mokytoja metodininkė

*Zita Rinkevičienė, Panevėžio apskrities
auklėjamojo proceso lektorė-ekspertė*

*Ačiū jums, mielieji autoriai, už knygą
„Gėrio ir Grožio link“*

„Šiame pasaulyje svarbiausia ne tai, kur stovime, o kuria kryptimi judame“ (O. W. Holmes). Jūsų knyga – tai kelias į ten, kur visi norėtume būti.

Nuoširdžiai tikiu, kad dauguma mokytojų, auklėtojų, dirbančių mokykloje, myli ir gerbia vaikus. Tik dalis jų nemoka, nežino, kaip savo jausmus išreikšti veiksmais ir žodžiais. Ši knyga ne tik priartina mus prie vaikų, ji parodo kelią, kaip tai padaryti. Kaip paprastai ir nuoširdžiai galima bendrauti.

Pirmuosius su naujomis idėjomis ir pačia knyga pabandžiau supažindinti savo kolegas. Tai, kad jiems buvo įdomu, liudija jų trumpi atsiliepimai po seminaro. Tai, kad knyga naudinga, reikalinga – įklįjos knygoje ir jau ne viena įvykusi klasės valandėlė įvairiose klasėse. Vieni drąsiai, tuoj pat ėmė praktikoje taikyti knygos temas. Kiti – vis dar tik pavarto, tačiau nei iš vieno negirdėjau, kad jų nedomintų knygos idėjos, auklėjimo metodai.

O juk tai ne tik auklėtojo knyga. Daugelis temų tinka pradinėms klasėms pasaulio pažinimo pamokose, vyresniesiems – lietuvių kalbos, istorijos, pilietiškumo pagrindų pamokose.

Džiaugiuos, kad šia knyga susidomėjo rajono Pedagogų švietimo centro direktorė Irena Sabaliauskienė. Ji padėjo man paruošti seminaro programą.

Laukia nemaži darbai. Tikiu, kad rajono mokytojai priims naujas auklėjimo idėjas.

Pagarbiai

Zita Rinkevičienė,

Miežiškių pagrindinė mokykla, Panevėžio raj.

Rugilė Gaižauskienė, Tauragės apskrities
auklėjamojo proceso lektorė-ekspertė

*Mokyklų bendruomenės jau pasiilgusios
gerumo ir grožio*

Su dideliu džiaugsmu įsijungiau į APLĖ būrį, nes Projekto „Pilietinių ir demokratinių vertybių ugdymas taikant inovatyvius metodus“ idėjos ir turinys man pasirodė tiesiausias ir teisingiausias kelias į vaiko-mokinio širdį.

Supažindinimą su knyga „Grožio ir Gėrio link“ pradėjau nedidelėje Tauragės raj. Baltrušaičių pagrindinėje mokykloje, kurią lanko daug vaikų iš asocialių ar nepilnų šeimų. Šiems vaikams mokykla – didžiausias šviesos nešėjas. Todėl malonu pažymėti, kad jos pedagogai labai šiltai priėmė Projekto idėjas: kiekvienas knygos lapas buvo padaugintas.

„21-jo amžiaus deficitas“, - šitaip Knygą pavadino Tauragės Jovarų pagrindinės mokyklos direktorius po šioje mokykloje vykusio seminaro rajono pedagogams. (Jovarų pagrindinės mokyklos pedagogai, direktoriui sutikus, taip pat pasidarė mėgėjišką Knygos kopiją, kaip kasdieninio darbo priemonę...)

Toliau Knygos kelias ėjo į Tauragės raj. Pagramančio pagrindinę mokyklą, kurioje Knygos puslapiai išsaugoti kompiuterio diskelyje.

Esu tikra, kad Knygos kelias dar nesibaigė, o yra tik pradžių pradžia. Paminėsiu šviežią faktą: sausio 25 d. du autoriai (prof. A. Piličiauskas ir doc. L. Navickienė) svečiavosi Tauragės Martyno Mažvydo pagrindinėje mokykloje, kur juos pasitiko gausus būrys pedagogų. Norėdama, kad kuo didesnė auditorija žmonių susipažintų ir iš pačių autorių išgirstų idėjas, kaip mokykloje siekti mokytojų ir mokinių santykių harmonijos, kaip įveikti vis labiau didėjanti paauglių smurto cunami, kuris veda tik prie aklagatvio, į šį seminarą pakviečiau Tauragės miesto laikraščio „Tauragės kurjeris“ ir Tauragės televizijos žurnalistus... Ačiū Dievui, šią idėją taip pat pavyko įgyvendinti.

Tokį kelio „Grožio ir Gėrio link“ pradžia Tauragės rajone.

Pagarbiai

Rugilė Gaižauskienė,

Lauksargių pagrindinės mokyklos vyr. mokytoja

Atgal

Tai trečiasis publikacijų ciklo „Žiniasklaida – pagrindinė šių dienų asmenybės auklėtoja“ (pradžią žr. PAPA–24 ir PAPA–25) straipsnis, toliau gvildenantis lyg ir nematomas, tačiau akivaizdžias Blogio akademijos pamokas.

Amorālios blogio akademijos pamokos

Solėja Karalienė, teisės magistrė

Neseniai viename iš dienraščių perskaičiau antraštę – „Paaugliai Visagine negyvai sutrypė praeivį“. Pamaniau, jog tarptautiniais kantri muzikos festivaliais ir kitais susibūrimais (sakralinės muzikos, tautinių kultūrų, šokių) garsėjančiame mieste vyko kokijs nors šventės minėjimas, o šio masinio renginio spūsties metu ir nutiko tokia nelaimė. Tačiau šią mintį akimirksniu paneigė pirmasis straipsnio sakinytis: „Užvakar Visagino kriminalistai, sekdami karštais pėdsakais, sulaukė du 16-mečius, įtariamus vietos gyventojų [...] itin žiauriu nužudymu“.

Suglumusi skaičiau toliau. Žurnalistas, užsiminęs, jog „Vyriškiiui buvo sulaužyti kaulai, veidas, ant kurio buvo šokinėjama [...], virtęs kruvina koše“, pasakojimą tęsia informatyviai aprašinėdamas nusikaltimo vietą – „seniau rami Festivalio gatvė ir jos apylinkės šiuo metu virtusios viena pavojingiausių miesto vietų. [...] Dabar šiame rajone, pasak teisėsaugininkų, nuolat plėšikaujama ir vagiama, čia klesti prekyba narkotikais ir vogtų daiktų supirkinėjimas“.

Nuo šios vietos, manyčiau, jau prasideda žiniasklaidos kaip Blogio akademijos pamokos.

Pirmoji. Žurnalistas skaitytojams pateikia originalios ir patraukliai skambančios sąvokos „karosų gaudymas“ sampratą, kuri, pasirodo, nusikaltėlių žargone reiškia štai ką: „taip jaunieji nusikaltėliai vadina plėšikavimo būdą, kai pasekami išgėrę praeiviai ir nuošalesnėje vietoje užpuolami, sumušami ir apiplėšiami“. (Pamenate, netolimoje praeityje plėšikautojai sutiktajam siūlydavo „pirkti į popierių supakuotą plytą“... Atsisakymo atveju pastaroji tapdavo talžymo per veidą, galvą ir kitas kūno vietas priemone... Intriguojantis scenarijus? Ypač pasakojant savo bičams apie savo nakštinius žygdarbius...). Taigi, jeigu, tarkim, kokie nors Karklaukio smurtautojai romantiškojo „karosų gaudymo“ dar ligi šiol nebuvo neišbandę, nes apie jį nebuvo girdėję, tai po šios dienraščio pamokos savo kvalifikaciją jausis praturtinę... Juolab, kad siekdamas išsamiau informuoti visuomenę, korespondentas pateikia ir praktinį nusikaltimo įvykdymo scenarijų: „Savo auką jie (nepilnamečiai nusikaltėliai – S.K.) pasirinko svirduliuojantį V.N. (pavardė neminima, gerbiant aukos atminimą? – S.K.). Nuo smūgio į kaklą iš už nugaros (= metodinis patarimas – S.K.) vyriškis parkrito. Užpuolikai tuo nepasitenkino – puolė parblokštąjį spardyti, ant jo šokinėti“...

*Antroji pamoka. Įtariamieji sugauti su įkalčiais, – nebuvo spėję parduoti pagrobto telefono ir nusiplauti kruvinų batų. – Puikus praktinis patarimas potencialiam (būsimam) karosų meškeriotojui. Pavyzdžiui, žurnalistas „tarp eilučių“ jam nedviprasmiškai pataria – po žvejybos nepatingėk apsisvarinti: skubiai plauk kraujuotus batus, kėlnes ir striukę, arba, dar geriau, – juos sudegink; sužvejotą mobilią stenkis greit iškeisti į plastikinį alaus butelį... Taigi, jokių būdu nedaryk tokių klaidų... Deja, tokios pedagoginės žurnalistų pamokos leidžia teikti labai nemalonią išvadą: **žiniasklaida minta blogiu ir jį gausina.***

Iš glausto šios tragedijos atpasakojimo (kuris užima vos 200 cm² brangiai kainuojančio dienraščio puslapio) kyla keli klausimai.

Pirmasis: kas paskatino vos 16-ros metų sulaukusius jaunuolius taip žiauriai pasielgti su N.V., kuris buvo „policijai nežinomas, ramus žmogus“?! Pateikšiu kelias hipotetines priežastis kaip galimus atsakymus – Visagine jaučiamas visuomenei priimtinių laisvalaikio praleidimo būdų stygius; gal paauglių veiksmus sąlygojo žiniasklaidoje eskaluojamų nusikaltimų kasdieninė lavina; filmų scenų, kuriose aplinkiniai talžomi kumščiais, šaudomi, skerdžiami kaip gyvuliai, gausa; o gal jaunimo tarpe neblėstantis nusikaltėlių autoritetas (minėtame straipsnyje lyg tarp kito užsimenama, kad vieno iš nusikaltimų įvykdžiusio paauglio „vyresnysis brolis jau atlieka laisvės atėmimo bausmę“, kuris, tikėtina, jaunėliui broliui liko sekštinu pavyzdžiu) pelno ateities profesijos siekiamybę ir t.t.

Antrasis klausimas – kodėl nūdienos žiniasklaidoje populiarumo susilaukia nusikaltėliai ir jų atlikti „žygdarbiai“, o apie aukų ar jų artimųjų patirtus išgyvenimus iš viso nekalbama? Taip visuomenėje (o ypač paauglių sąmonėje) formuojamas baisus nacistinis įsitikinimas: aukos gyvybė, visam gyvenimui sužalota žmogaus fizinė ir psichinė sveikata tampa tokios menkavertės ir nereikšmingos, lyg būtų kalbama iš tikrųjų apie tą tvenkinio karosą... (Nors, prisipažinsiu, man pastarojo gyvybės atėmimas virtuvėje taip pat kelia skausmingus išgyvenimus... Kaip ir ispaniškosios koridos scenos...) Pasakysite, jog neretai aukos (kaip N.V.) papasakoti nebegali, o artimieji nebepatinka (prisiminti skaudžių akimirku?)... Ir vis dėlto, straipsnyje neužsimenama, jog nužudytasis buvo vaikata, vadinasi darganotą sausio vakarą jo šiltuose namuose pasigedo artimieji, draugai, pažįstamieji ...

Pamėginkime į šią nelaimę pažvelgti ne skandalingų sensacijų besivaiškančio, o humaniško žurnalisto akimis... Pastarasis straipsnyje pateiktą pokalbį su 16-mečiais įtariamaisiais... Iš jo sužinotume, kas paauglius pastūmėjo tokiam poelgiui; kodėl nemėgino vienas kito sudrausminti jau po pirmojo suduoto smūgio; ar jų atmintyje išliko puolamos aukos maldavimai ir aimanos; kokie jausmai užplūdo, pamačius visiškai sumaitotą kūną ir kruvinus savo batus; ką ketino išigyti už parduotą pagrobtą telefoną „Siemens“; kokia šio daikto vertė Žmogaus gyvybės ir jo artimųjų skausmo kontekste; kaip dabar įsivaizduoja savo ateitį... Suprantama, jaunųjų budelių atsakymai provokuotų naujus žmoniškumui aktualesnius klausimus...

Tačiau vieną tokio pokalbio „detalę“ norėčiau ypatingai akcentuoti. Minėtas interviu turėtų vykti be kaltinimų, išankštinių nusistatymų išvesti pašnekovus iš emocinės pusiausvyros, norint išgauti kiek galima daugiau šurpinančių įvykio aplinkybių (ir ne todėl, kad jie nepilnamečiai)... Tikslas – siekti kuo efektyvesnio auklėjamojo poveikio besiformuojančiai paauglio asmenybei, t.y. ieškoti būdų ir galimybių ištraukti jį iš amoralumo liūno. Todėl žurnalisto pastangos – paskatinti jaunuosius teisės pažeidėjus susimąstyti. Juk, pavyzdžiui, N.V. vietoje galėjo būti jų artimieji – tėvai, broliai, seserys, draugai... Įdomu, kaip kaltinamieji žvelgtų ir vertintų kitų budelių veiks-

mus, panašius į jų naudotas priemones... Išivaizduojamame straipsnyje nusikaltimą padariusių apmąstymai galėtų lygiagrečiai persipinti su aukos ir jos artimųjų išgyventų akimirų prisiminimais, pasakojimais...; kaip pakito jų – vaikų, ligonių, neigaliųjų kasdieninis gyvenimas, netekus, tarkim, pagrindinio maitintojo ir pan.

Ir dar viena, bene, esminė „detalė“: visas žurnalisto bendravimo su nusikaltėliais procesas turėtų liudyti jo... **žmogiškąją meilę ir atjautą jiems.** Juk iš tikrųjų būtent jie yra **šių dienų visuomenės žvėriškojo auklėjimo padariniai, degeneratai, t.y. – aukos.** Humanizmo ir krikščioniškųjų vertybių erdvėje smerkiamas pats veiksmas ir jo kraupios pasekmės. Tai – aksioma. Beje, ko gero vienintelis kelias, **vedantis į nusikaltėlio atgailą, smurto grandinės nutraukimą** (pavyzdžiui, kerštas skundikui, pareigūnui, asocialiems tėvams ir pan.). Sunku tokią moralinę koliziją suprasti ir į atitinkamą vaidmenį įsijausti, tačiau dar sunkiau rasti jai alternatyvą.

□ □ □

Prisipažinsiu, neturiu nei psichologinio, nei žurnalistinio išsilavinimo; sutinku, kad taip modeliuodama pokalbį galiu klysti, tačiau nuoširdžiai tikiu, jog būtent toks problemos aiškinimasis ir jos rezultatai – ne nusikaltimo vietos, aplinkybių, eigos atskleidimas, o aukos, jos artimųjų ir net pažeidimą padariusių asmenų patirtų išgyvenimų – aprašymas dienraščiuose, TVR laidose mažintų kasdieniniame gyvenime isikerojusį smurtą, o svarbiausia, abejingumą jį patyrusioms aukoms. Juk kiekviena nelaimė – tai ne statistinis vienetas, o kieno tai iš skausmo plyštanti širdis, kiekviena auka – ašarose skęstantis sūnaus, tėvo, vyro ar kito artimo prisiminimas, kiekvienas prasižengėlis – tai ieškojimuose paklydęs ir viltį būti priimtam atgal į bendruomenę praradęs visuomenės narys... Būtent todėl į mus supantį pasaulį žvelkime vadovaudamiesi humanistinėmis nuostatomis, o ne diena iš dienos konstatuokime, jog „seniau rami Festivalio gatvė ir jos apylinkės šiuo metu virtusios viena pavojingiausių miesto vietų“...

Pagarbiai

Solėja

[Atgal](#)

BENDRASIS PROGRAMAVIMO DOKUMENTAS

EUROPOS SĄJUNGA

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

LIE TUVO S DEMOKRATISKUMO
UGDYMO KOLEGIJA**KURKIME ATEITĮ DRAUGE!**

Ruoškimės konferencijai

Kaip jau buvo minėta (žr. PAPA–25), įgyvendinant projekto „Pilietinių ir demokratinių vertybių ugdymas taikant inovatyvius metodus“ tikslus 2008 m. kovo 7 d. Vilniuje, **Panoramos** (buv. „Gintaro“) **viešbutyje** (visiškai greta Autobusų ir Geležinkelio stoties), numatoma surengti specialią konferenciją: **Grožio ir Gėrio idėjų sklaida šalies sociokultūrinėje erdvėje**.

Konferencijoje tikimasi išgirsti auklėjamojo proceso lektorių-ekspertų (APLE) nuomonę apie jų kuruojamos apskrities pedagoginės visuomenės požiūrį į praktinę (bet ne deklaruojamą!) vaikų asmenybės auklėjimo svarbą, pozityvius pavyzdžius, kurie liudytų Pedagogų švietimo centrų, konkrečių mokyklų vadovų ar klasės auklėtojų (o gal ir mokinių tėvų?) pastangas aktyvinti ugdytinių pilietinių, demokratinių ir kt. įsitikinimų sklaidą. Taigi, **išskirtinis renginio požymis – kritikos vengimas**, keičiant ją sektiniais, pamokančiais faktais, stebimomis tendencijomis mokyklos / miesto / rajono / apskrities erdvėje. Vienintelė išimtis – pageidaujamos kritinės pastabos leidinio „Grožio ir Gėrio link“ autoriams, tikint, kad šie, rengdami antrąjį – papildytą ir pataisytą knygos leidimą, deramai atsižvelgtų į praktinius mokytojų gebėjimus ir galimybes, ugdymo poreikius ir mokinių interesus...

Norėčiau kreiptis į dar vieną konferencijos dalyvių „tipą“ – juridinius asmenis, t.y. ugdymo institucijas, kurios rodo išskirtinį (suprantama, kitų mokyklų kontekste) dėmesį jų ugdytinių asmenybės auklėjamojo proceso aktyvinimui. Tai savotiški švyturiai, kurie šiandienio paauglių smurto prieblandoje siekia gelbėti savo mokinių dvasingumą, puoselėti jų humanistines vertybes. (Rašydamas šias eilutes nuoširdžiai norėčiau prašyti kitus juridinius asmenis susilaikyti nuo lietuviško pavydo, adresuoto mano mylimiems „švyturiams“...) Kuo pasireiškia šių juridinių asmenų išskirtinumas? – Laiko tėkmė, praslinkusi po šalies apskrityse įvykusių seminarų, atskleidė institucijas (pavyzdžiui, Alytaus šv. Benedikto gimnazija, Anykščių Antano Baranausko vidurinė mokykla, Batakių vidurinė mokykla, Kražantės pagrindinė mokykla, Miežiškių pagrindinė mokykla, Miroslovo vidurinė mokykla, Raseinių Šaltinio vidurinė mokykla, Simno gimnazija, Tauragės Martyno Mažvydo pagrindinė mokykla, Tauragės rajono Baltrušaičių, Jovarų ir Pagramančio pagrindinės mokyklos, Vievio pradinė mokykla, Vidiškių gimnazija ir kt.), kurios „vietose“ savo mokytojams organizuoja specialius auklėjamojo turinio seminarus ir atitinkamus praktikumus...

Paminėjau šias mokytojų institucijas todėl, kad būsimoje konferencijoje **nuoširdžiai norėtusi regeti ir išgirsti bent po vieną kitą jų (ir, žinoma, ne tik jų!) atstovą, norintį ir galintį pasidalinti sukaupta patirtimi su kitų mokyklų kolegomis, padėdinti juos ir dar tvirtiau patikėti savo pasirinkto strateginio tikslo prasingumu**.

Taip, mielas Kolega, Tamsta esate visiškai teisi: jokių būdu negalima teigti, kad visi čia paminėtų (o ir kitų) mokyklų mokytojai staiga tapo auklėjamojo proceso misionieriais – vaikų huma-

nistinių vertybių puoselėtojais. Tam paaiškinti ir pateisinti yra ištisas kompleksas ir objektyviu, ir subjektyviu priežasčių... (Apie jas išsamiau čia nėra galimybių kalbėti...) Viena aišku, kad tų priežasčių kiekybinė pusė ateityje turėtų ženkliai mažėti jau vien todėl, kad **blaiviai mąstantys tėvai norės daugiau bendrauti su tais mokytojais**, kurie gali ne tik formaliai aiškinti, pavyzdžiui, fizikos dėsnius, bet sugeba juos perteikti „širdies kalba“ (I. Stulpinienė)..

Belieka pridurti, kad išsamesnė informacija (konferencijos tikslas, analizuotinos temos ir aktualijos, registracijos laikas ir adresas, galimybė iš anksto publikuoti savo pranešimus ir kt.) yra patalpinta PAPA–25 numeryje.

Nuoširdžiai lauksime Jūsų Panoramos viešbutyje: bendravimas gerai, bendradarbiavimas – dar geriau.

Atgal

KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

Seminarai, seminarai, seminarai

2008 m. sausio mėn. doc. Lolita Navickienė ir aš turėjome galimybę svečiuotis Kelmės „Kražantės“ pagrindinėje (nuotr. kairėje pusėje) ir Tauragės Martyno Mažvydo pagrindinėje (nuotr. dešinėje) mokyklose. Norėčiau pasidalinti žiupsneliu patirtų išpūdžių, juolab maloniai praskaidrinusių apniukusią nuotaką, kurią primygtinai perša šių metų lietinga žiema...

...Vos išžengus į šių mokyklų patalpas negalėjai nepastebėti nuostabių mokinių meninės raiškos darbų, kuriais skoningai išpuošti koridoriai ir klasės; sienos ir durys neišmargintos batų spyrtais; švara ir tvarka ne tik tualetuose, bet ir kitose patalpose...

Bet svarbiausia – visa gubianti žmogiškumo aura, kuri maloniai smelkiasi į visas svečio sielos kerteles. „Pakvipo“ jaunystė: vaikiškos mokinių akys idėmiai ir drauge pagarbiai žvelgė į sutiktus nepažįstamuosius, labinosi... Akivaizdu, kad nepažįstamojo asmenyje jos matė gyvą žmogų... Jaunystė švytėjo ir ugdytojų akys, veidai, nors daug-

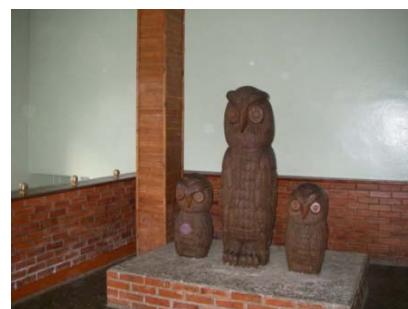

ma mokytojų jau senokai peržengusios „...niolikos“ metų slenkštį (nejučia pagalvoji: dvasingumas didžiausias senatvės priešas...)

Išgyvendamas minėtus malonius svečio potyrius nenoromis juos palygini su sostinės vienos elitinės gimnazijos, kurioje taip pat neseniai teko svečiuotis, auklėtinių elgsena: šie koridoriuje sutiktojo asmens arba iš viso nepastebi, arba priima jį tik kaip „daiktą, judantį iš taško A į tašką B“, o geriausiu atveju – statistinį vienetą, priskirtiną vyriškai ar moteriškai lyčiai... Taigi viešnagės, nors ir trumpalaikės, leidžia išgyventi didžiausius savijautos kontrastus.

Kokią hipotezę nejučia inspiruoja šie du kontrastiniai išpūdžiai? – Na, pavyzdžiui, galėtų būti ir toks jos naivusis variantas: 100–balininkus „kalanti elitinė institucija“ ne-

jučia iš vaiko modeliuoja „kietąjį kompiuterio diską“, kuriame pirmiausia instaliuojama „asmeninės naudos ir konkurencijos (ANK) programa“, o kadangi jos apimtis – šimtai megabaitų, tai kitiems programoms (atjauta, altruizmas, pagarba žmogui...) kietajame diske vietos jau nebelieka...

Pagrindinėje mokykloje šią ANK programą tiesiogiai įgyvendinti sunku (o gal ir neįmanoma, nes „laurus vis tiek nusiskins kita mokykla...“), todėl atsiveria plati erdvė žmogiškiems santykiams tarpti... Čia nejučia kyla pora klausimų.

Pirmasis – tėvams: koks „išbaigto“ abituriento tipas jums labiau priimtinas – „kietasis diskas“, 100 % pripildytas žinių, tarp kurių žmogiškųjų jausmų beveik neaptikta..., ar pakankamai šiuolaikiškai išprusęs jaunuolis(ė), suvokiantis humanistines vertybes ir išsąmoninę jų svarbą, išmanantis dvasingumą liudijančių tarpusavio asmenybinių santykių reikšmę...?

Antrasis klausimas – šimtabalininkus ruošiančioms kalvėms: ar nenorėtumėte pabandyti „kietajame diske suzipuoti“ programą ANK taip, kad jame paritetiškai dar tilptų humanistinių idealų ir vertybinių nuostatų algoritmai?

Nuoširdžiai linkintis išmintingų atsakymų, o taip pat dėkojantis naujai applankytų mokyklų šeiminkams už svetingumą –

Albertas

Atgal